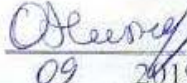

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра комп'ютерних технологій і мехатроніки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньо-професійної програми
«Програмне забезпечення систем»
першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти, завідувач кафедри КТМ, д.т.н.,

професор Ніконов О.Я.
«03» 09 2019р.

СИЛАБУС
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДАНИХ /
DATA MINING

освітній ступінь	бакалавр / bachelor
галузь знань	12 Інформаційні технології / Information Technology
спеціальність	121 Інженерія програмного забезпечення / Software Engineering
освітня програма	Програмне забезпечення систем / Systems Software

Харків 2019

Автор: Шуляков Владислав Миколайович, асистент кафедри комп'ютерних технологій і мехатроніки.

Силабус розглянуто та затверджено на засіданні кафедри комп'ютерних технологій і мехатроніки, протокол № 18 від «27» червня 2019 р.

СИЛАБУС

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДАНИХ /

DATA MINING

SYLLABUS

освітній ступінь	бакалавр / bachelor
галузь знань	12 Інформаційні технології / Information Technology
спеціальність	121 Інженерія програмного забезпечення / Software Engineering
освітня програма	Програмне забезпечення систем / Systems Software

Анотація курсу

1. Викладачі

1.1. Лектор: Шуляков Владислав Миколайович

- асистент кафедри комп'ютерних технологій і мехатроніки;
- педагогічний стаж – 12 років;
- контактний телефон +38-093-18-57-595;
- e-mail: jasonvlad2013@gmail.com;
- наукові інтереси: інтелектуальний аналіз даних, програмування Java, штучні нейронні мережі та нечітка логіка, створення Web сайтів, SEO, HTML/CSS/JS.

1.2. Асистент лектора:

2. Дисципліна «Інтелектуальний аналіз даних»

- рік навчання: 3;
- семестр навчання: 5;
- кількість годин за семестр: 120, в т. ч.
лекційних: 16;
практичних занять: 32;
на самостійне опрацювання: 72;
- кількість аудиторних годин на тиждень
лекційних: 2 (раз на два тижні);
практичних занять: 4 (раз на два тижні).

3. Час та місце проведення

- аудиторні заняття – відповідно до розкладу ХНАДУ, ауд. 214, 216;
- позааудиторна робота – самостійна робота студента із використанням засобу аналізу даних Weka.

4. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни (Компетентності), її місце в освітньому процесі

4.1. Метою вивчення дисципліни «Інтелектуальний аналіз даних» є теоретична та практична підготовка студентів до вивчення систем обробки даних та принципів інтелектуального аналізу даних на основі методів та алгоритмів Data Mining.

4.2. Завданнями дисципліни «Інтелектуальний аналіз даних» є теоретична та практична підготовка майбутніх фахівців з наступних питань:

- формування у студентів уяви про застосування технологій зберігання та організації даних;

- методи та алгоритми Data Mining;
- процеси виявлення знань;
- принципи побудови сховищ даних;
- способи візуального представлення даних.

4.3. Предметом вивчення дисципліни є створення та дослідження математичних та програмних моделей інтелектуального аналізу даних, пов'язаних із функціонуванням об'єктів професійної діяльності.

4.4. Результати вивчення дисципліни «Інтелектуальний аналіз даних».

знати:

- базові визначення й поняття, основні етапи аналізу та інтерпретації даних, загальну структуру і функціонування інтегрованих інформаційно-аналітичних систем (систем підтримки прийняття рішень);

- основи організації й технології обробки експериментальних і статистичних даних на ЕОМ;

- змістовну й математичну постановку основних завдань аналізу даних, способи їхнього розв'язання;

- сутність і властивості основних алгоритмів інтелектуального аналізу;
- приклади рішення практичних завдань аналізу даних.

вміти:

- зводити словесні постановки завдань до типових математичних й відносити їх до відповідних розділів математики та зв'язувати з відомими засобами обробки експериментальних даних;

- створювати і користуватися типовими математичними моделями для дослідження випадкових явищ та процесів за результатами спостережень при розв'язанні завдань: порівняння, виявлення й відновлення закономірностей, класифікації, прогнозування;

- ставити завдання, вибирати засоби й методи обробки експериментальних даних для ефективного застосування;

- представляти результати аналізу в зручному для сприйняття вигляді, інтерпретувати їх відповідно до поставленого завдання.

Дисципліна «Інтелектуальний аналіз даних» базується на знаннях, отриманих студентами під час вивчення таких навчальних дисциплін:

- «Вища математика»;
- «Дискретна математика»;
- «Теорія ймовірностей та випадкові процеси»;
- «Теорія алгоритмів»;
- «Чисельні методи»;
- «Математичні методи дослідження операцій»;
- «Організація баз даних та знань».

Викладання дисципліни розраховано на виконання студентами лабораторних робіт та самостійних завдань у програмному середовищі Text Miner, Deductor Studio Academic та Weka.

5. План вивчення дисципліни

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента	Оцінювання в балах
Тема 1. Основи інтелектуального аналізу даних.			
Знати: Принципи інтелектуального аналізу даних. Вміти: Проводити первинний аналіз даних.	Лекція №1 <i>План лекції:</i> 1. Вступ. Мета та завдання дисципліни, її місце в освітньому процесі. 2. Поняття інтелектуального аналізу даних. 3. Методи, стадії та завдання інтелектуального аналізу даних. 4. Data Mining як частина ринку інформаційних технологій. Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 6,8 Інтернет-ресурси: 9	2	
	Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем. Питання винесені на самостійне опрацювання: 1. Розвиток технології баз даних. 2. Порівняння статистики, машинного навчання та Data Mining.	9	4
	Практичне заняття 1 <i>План заняття:</i> 1. Первинний розвідувальний аналіз даних. 2. Освоєння методів статистичної обробки даних.	4	8
Тема 2. Регресійний аналіз та нелінійні моделі			
Знати: Основні методи обробки даних.	Лекція №2 <i>План лекції:</i> 1. Методи первинної обробки даних. 2. Методи дослідження структури даних: візуалізація та автоматичне групування даних. 3. Описова статистика. 4. Кореляційний аналіз. 5. Регресійний аналіз. Список рекомендованих джерел: Основний: 1,2,3 Додатковий: 6,7,8 Інтернет-ресурси: 9	2	

<p>Вміти: Проводити кластеризацію даних та аналізувати отримані закономірності.</p>	<p>Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем. Питання винесені на самостійне опрацювання: 1. Множинний регресійний аналіз. 2. Нелінійна множинна регресійна модель. 3. Нелінійне оцінювання параметрів.</p>	<p>9</p>	<p>4</p>
	<p>Практичне заняття 2 План заняття: 1. Кластерний аналіз даних. 2. Освоєння методу побудови моделей кластеризації. 3. Виявлення в даних неочевидних закономірностей.</p>	<p>4</p>	<p>8</p>
<p>Тема 3. Методи багатомірного розвідувального аналізу</p>			
<p>Знати: Принципи кластерного аналізу.</p>	<p>Лекція №3 <i>План лекції:</i> 1. Методи кластерного аналізу. 2. Заходи подібності. 3. Методи об'єднання або зв'язку. 4. Ієрархічний кластерний аналіз в SPSS. 5. Ітеративні методи. 6. Алгоритм k-середніх (k-means). 7. Лінійний дискримінантний аналіз. Список рекомендованих джерел: Основний: 1,2,4,5 Додатковий: 6,7 Інтернет-ресурси: 9</p>	<p>2</p>	
	<p>Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем. Питання винесені на самостійне опрацювання: 1. Алгоритм РАМ. 2. Попереднє скорочення розмірності. 3. Факторний аналіз. 4. Ітеративна кластеризація в SPSS. 5. Растрова кластеризація об'єктів.</p>	<p>9</p>	<p>4</p>
<p>Вміти: Застосовувати бінарні дерева для аналізу даних.</p>	<p>Практичне заняття 3 План заняття: 1. Застосування дерев класифікації у вирішенні завдань інтелектуального аналізу даних. 2. Підготовка даних та відбір ознак.</p>	<p>4</p>	<p>8</p>

Тема 4. Методи класифікації			
Знати: Основні принципи класифікації даних.	Лекція №4 <i>План лекції:</i> 1. Завдання класифікації. 2. Процес класифікації. 3. Методи, що застосовуються для вирішення задач класифікації. 4. Точність класифікації: оцінка рівня помилок. 5. Оцінювання класифікаційних методів. 6. Дерева рішень. Список рекомендованих джерел: Основний: 1-5 Додатковий: 6-8 Інтернет-ресурси: 9	2	
	Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем. Питання винесені на самостійне опрацювання: 1. Методи опорних векторів, «найближчого сусіда», або системи міркувань на основі аналогічних випадків. 2. Метод Байеса. Лінійний SVM. 3. Класифікація об'єктів у випадку невідомих розподілень даних.	9	4
	Практичне заняття 4 <i>План заняття:</i> 1. Прогнозування часових рядів. 2. Виділення періодичних складових. 3. Аналіз часового ряду.	4	8
Вміти: Проводити аналіз часових рядів та періодичних складових.			
Тема 5. Методи прогнозування			
Знати: Методи прогнозування на основі історичної інформації з бази даних.	Лекція №5 <i>План лекції:</i> 1. Завдання прогнозування. 2. Порівняння задач прогнозування та класифікації. 3. Прогнозування і тимчасові ряди. 4. Завдання та методи візуалізації. Список рекомендованих джерел: Основний: 1,2,4 Додатковий: 7,8 Інтернет-ресурси: 9	2	
	Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем.	9	5

Вміти: Застосовувати регресивний аналіз для знаходження залежностей в даних.	Питання винесені на самостійне опрацювання: 1. Рішення завдання прогнозування. 2. Аналіз багатомірних угруповань. 3. Статистична обробка тимчасових рядів і прогнозування.		
	Практичне заняття 5 План заняття: 1. Кореляційно-регресивний аналіз. 2. Знаходження залежності результативної ознаки від однієї або кількох ознак-факторів.	4	8
Тема 6. Методи пошуку шаблонів даних			
Знати: Способи пошуку шаблонів та асоціацій в даних.	Лекція №6 <i>План лекції:</i> 1. Асоціативні правила. 2. Послідовне відображення шаблонів даних. 3. Методи пошуку асоціативних правил. 4. Додатки із застосуванням асоціативних правил. 5. Характеристики асоціативних правил. Список рекомендованих джерел: Основний: 1-3, 5 Додатковий: 7, 8 Інтернет-ресурси: 9	2	
	Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем. Питання винесені на самостійне опрацювання: 1. Межі підтримки і достовірності асоціативного правила. 2. Методи пошуку асоціативних правил. 3. Різновиди алгоритму Apriori.	9	5
	Практичне заняття 6 План заняття: 1. Обробка текстових даних за допомогою Text Miner. 2. Аналіз текстових даних за допомогою Text Miner.	4	8
Вміти: Проводити глибинний аналіз текстових даних.			
Тема 7. OLAP та Data Mining			
Знати: Методи обробки великих масивів даних.	Лекція №7 <i>План лекції:</i> 1. Методи, стадії задачі Data Mining. 2. Упровадження Data Mining. 3. OLAP і сховищ даних у СППР. Список рекомендованих джерел: Основний: 3-5 Додатковий: 7 Інтернет-ресурси: 9	2	

	<p>Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем. Питання винесені на самостійне опрацювання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Процес Data Mining. 2. Стандарти Data Mining. 3. Інструменти Data Mining. 	9	5
Вміти: Проводити описовий та передбачувальний аналіз даних	<p>Практичне заняття 7 План заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Описова і передбачувальна аналітика за допомогою платформи Deductor Studio Academic. 	4	8
	Тема 8. Способи візуального представлення даних		
Знати: Способи візуалізації моделей та оброблених даних.	<p>Лекція №8 <i>План лекції:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Візуалізація інструментів Data Mining. 2. Візуалізація Data Mining моделей. 3. Методи візуалізації. 4. Представлення даних в одному, двох і трьох вимірах. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4 Додатковий: 7 Інтернет-ресурси: 9</p>	2	
	<p>Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем. Питання винесені на самостійне опрацювання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Паралельні координати. Якість візуалізації. 2. Подання просторових характеристик. 3. Основні тенденції в області візуалізації. 	9	5
	<p>Практичне заняття 8 План заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Звітність та візуалізація оброблених даних за допомогою платформи Deductor Studio Academic. 	4	8
	Вміти: Проводити візуалізацію отриманих даних		
	Разом	120годин/ 4 кредити	100 балів
Підсумковий контроль		Письмовий екзамен	

6. Список рекомендованих джерел

Основний

1. Барсегян А.А. Анализ данных и процессов / Барсегян А.А., Куприянов М.С., Холод И.И., Тесс М.Д., Елизаров С.И. // 3-е изд. – СПб.: БХВ-Петербург, 2009. – 512 с. – ISBN: 978-5-9775-0368-6
2. Чубукова И. А. Data Mining: учебное пособие / И.А. Чубукова. - 2-е изд., испр. – М.: INTUIT; БИНОМ. Лаборатория знаний, 2008. – 382 с. – ISBN: 978-5-9556-0064-2.
3. Дюк В. Data Mining: учебный курс / Дюк В., Самойленко А. – СПб: Изд. Питер 2001. — 368 с. – ISBN: 5-318-00227-7.
4. Барсегян А.А. Технологии анализа данных. Data Mining, Visual Mining, Text Mining, OLAP / Барсегян А.А., Куприянов М.С., Степаненко В.В., Холод И. И. // 2-е изд. – СПб.: БВХ–Петербург, 2007, – 384 с. – 3-е изд. – ISBN 5-94157-991-8.
5. Барсегян А. А. Методы и модели анализа данных OLAP и Data Mining / Барсегян А. А., Куприянов М. С., Степаненко В. В., Холод И. И. // СПб.: БВХ–Петербург, 2004, – 336 с. – ISBN 5-94157-522-Х.

Додатковий

6. Спирли Эрик – Корпоративные хранилища данных. Планирование, разработка и реализация. Том 1 – Пер с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2001. – 400с.: ил.
7. Корнеев В. В. Базы данных. Интеллектуальная обработка информации / В. В. Корнеев, А. Ф. Гареев, С. В. Васютин и др. – М. : Изда-тель Могачева С. В. ; Издательство Нолидж, 2001. – 496 с.
8. Рассел С. Искусственный интеллект: современный подход / Рассел С., Норвинг П. – М. : Издательский дом "Вильямс", 2006. – 1408 с.

Интернет-ресурси

9. Дистанційний курс-ресурс «Інтелектуальний аналіз даних» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dl.khadi.kharkov.ua/course/view.php?id=946>.